

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

BALANDIS
APRIL

MONTREAL — 1944

GEGUZIS
MAY

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

(INDEPENDENT LITHUANIA)

Kanados Lietuvių Kultūrinio Gyvenimo žurnalas

Nr. 26 - 27, Montreal, Bal. - Geg., mėn., 1944 Metų

Už išlaisvinimą Lietuvos! For Liberation of Lithuania!
Už ištikimybę Kanadai! For Loyalty to Canada!
Už Santarvės Pergelę! For the Victory of the Allies!

Leidžia Kanados
Lietuvių Taryba
Montrealė

Prenumerata metams:	Yearly Subscription Rates:
Kanadoje.....\$1.00	Canada\$1.00
Užsieny.....1.50	Other Countries.....1.50

Redakcijos Antrašas

6642 Third Avenue,
Rosemount, Montreal,
Quebec, Canada.

RedaktoriusJonas Yla.

Prašome visus mūsų mielus "Nepriklausomos Lietuvos" mėnesius, skaitytojus ir korespondentus išsidedėti, kad su šiuo numeriu, mūsų redakcijos ir administracijos adresas yra pasikeitęs.

Su lyg Montrealo miesto valdybos parėdimo, Rosemonto trečioji gatvė gavo naujus namų numerius, todėl mūsų redakcijos ir administracijos buvęs 6634 - 3rd. Ave. gavo 6642 - 3rd. Ave. Prašome visus, kurie mums rāsyste, adresuoti:

"Nepriklausoma Lietuva"
6642 - 3rd. Ave. Rosemount,
Montreal, Quebec.

Kadangi, kaip jau gal būt visiems yra žinoma, kad "N. Lietuva" yra leidžiama ne kokiais biznio išrokavimais, ne kokiais sroviniai idėjai palaikyti, bet tik tam, kad Kanados lietuviai turėtų savo spaudą, kuri skelbtų tarpe savo tautiečių tikrąją vienybę, idėją ir žadintų tą meilės jausmą, kuris veda linkui mūsų gimtinio krašto Lietuvos.

Prie šio darbo dirbantieji, aukoja visa savo laika ir darba tik tai šventai idėjai. Visų darbuotojų pagrindinis pragyvenimo šaltinis yra dirbtuvė ar kita bet kuri darbavietė. Todėl prašome atleidimo visų mūsų žurnalo skaitytojų, kad šioji laida yra išleidžiama už balandžio ir gegužės mėnesius.

Nors vasaros laiku yra daug sunkiau, savo poilsio valandas aukuoti visuomenės labui, tai yra dirbti prie šio žurnalo išleidimo, bet žadame, kad ateityje stengsimes, kiek galedami, kad mūsų mieli skaitytojai gautų kiekvieną mėnesį po "Nepriklausomą Lietuvą".

Nuo gegužės 15 d. New Yorke pradės veikti Lietuvių Informacijos Centras. Ji isteige Amerikos Lietuvių Taryba. Šiai istaigai vadovauti pakviesta yra prof. K. Pakštas, pulk. K. Grinius ir adv. K.R. Jurgėla.

Tai senai laukta ne tik Amerikos, bet ir viso pasaulio lietuvių istaiga, kuriai vadavaus asmenys, kuriais visuomenė gali pilnai pasitikėti.

Šiai istaigai palaikyti, beabėjonės reiks stambios visuomenės paramos, kaip maralės, taip materijalės.

Ar ne būtų gerai, jei ir kanadiečiai lietuviai surastų būdą prisidėti su parama prie šio kilniaus tikslo?

Ar ne būtų gerai, jei stambesnės kolonijos surengtutam tikslui bent po vieną gegužinę, ar bent vasaros laiku prisiruostų koncertui, kuri galima būtų perstatyti ateinanti rudeni?

LINKUI TĖVYNĖS

Matydami šiandienine Lietuvos nelaime, nevienas gal būt pagalvoja apie mūsų tautos likimą, nevienas gal būt mato jai kapus, nevienas gal pagalvoja, kad mūsų tauta neištvers, bus galutinai sunaikinta - išžudyta. Turint tikra šiandieninių barbarų vaizdą, kuriais yra prakeikti naciai ir raudoni komunistai, nevienas iš mūsų gal būt pamano, kad tie parazitai iščiulps paskutinį kraujo lašą iš mūsų tautos kūno.

Bet turint galvoje lietuvių tautos istoriją, mes esame visai tikri, kad nieks neištengė sunaikinti mūsų tautos iki šiol, neištengs ir dabar. Dar gilioje senovėje, lietuvis vilko kantrią savo kentėjimų našta, jis buvo triamiamas, šaudomas, kalėjimuose pūdamas ir net didžiausiais būriais viešose miestų aikštėse kariamas. Lietuva veik per amžius buvo kovos laukas, kurios lygiuose laukuose veik nepaliaujamai dundėjo armotos, žvangėjo kardai. Lietuvos liaudis buvo baudžiauninkais. 17 ir 18 amžiais dvarų ponai tikrus Lietuvos vaikus buvo baisiausiai paniekinę ir išjuokę, kurie vilkdami baudžiamos jungą nesunyko kentėjimuose.

Tautinė samonė yra geriausias ginklas bet prieš kokią vergiją, o tokią samonę lietuvių tauta niekuomet nebuvo praradusi. Ir tais laikais, kuomet mūsų tautai nebesimatė jokio skaidresnio pragiedrulio, kuomet tik samanotoje kaimo bakužėje tebegirdėjosi lietuviška dainelė, kuomet tik kaimo vyžočius išdrįso lietuviškai kalbėti, galingojo Vytauto dvasia, kuri šaukia į laisvę, neapleido mūsų šalies.

Tos surukę ir sukrypę bakužės, pagimdė sūnus-galiūnus, kaip Daukantus, Kudirkas, Valančius, Basanavičius ir kitus, kurie pribudino tautą, kurie pasakė, kad lietuvis nėra vergas savo prigimtam krašte.

Subirėjo į dulkes sostai galiūnų, o paniekinta tauta pakilo. 1918 metais apskelbus nepriklausomybę, artojų vaikai krauju užbrėžė Nepriklausomos Lietuvos sienas. Iš amžių narsi ir karinga mūsų tauta, o iškankintoj lietuvių širdy visuomet liepsnoja laisvės troškimas.

Toks laisvės troškimas ir tautinė sąmonė, šiuo laiku lietuvių tautoje yra stipriausia visoje istorijoje. Nors bus prarasta daug, nors raudonieji ir rudieji vėžiai sugraus žymią dalį mūsų tautos geriausio kūno, bet visko suėsti jie neištengs - jie patys pasprings.

Subirėjo Carų ir Kaizerių sostai - subirės ir Hitlerio ir Stalino. Jų galas netoli.

Bet kad belieka daryti mums kanadiečiams lietuviams? Argi mes matydami skerdžiama mūsų motiną, tėvynę dar vis tilėsime? Argi mes ramiai sudėję rankutes tik žiūrėsime, kaip išgamos mūsų tautos perka amžinus pančius, kad surakinti amžiams mūsų brolius?

Mes visi jau gerai žinome, taip kaip žinome, kad rytoi saulė tekės, kad pavergtos Lietuvos lietuvius nekenčia nei Ivan nei Frico ir prieš kuriuos kovos, kol gyvas bus.

Mus gyvas reikalas šaukia organizuotis. Mūsų brolių kančios ir mūsų sesių ašaros turētu mus greičiau paskatinti, kad mes susijungę į vienybę, galėtume pasekmingiau užtartti juos. Tik būdami organizuoti, galėsime pasekmingiau darba dirbti, pasekmingiau sukelti audrą prieš visus išgamas, prieš visus pardavikus.

Kanados Lietuvių Taryba, kurios vienintėlis tikslas ir yra padėti vargstantiems broliams ir kuri visuomet visais galimais būdais suranda kelius per spaudą, per aukštus diplomatus ir valdininkus, kad mūsų pavergta tėvynė būtų užtarta, kviečia kiekvieną geros valios lietuvį į savo eiles.

Nors ir mažiausia marali parama K. L. Tarybai, bus parama pavergtai Lietuvai.

MOTINUŲ DIENAI

Dievas sutvėręs rojuje žmones pirmuosius.
 Į jų, sykiu ir žmonijos visos, širdys idiegė daugel sėklų,
 kurios išdaigina prakilnias dorybes, ar nedorybes,
 Ir puošia pasaulį, skaisčiai, arba zemina jį, nedorai.

Iš tokių gražiausių, skaisčiųjų dorybių yra MOTINOS MEILĖ,
 Kiekvienos mergaitės, moters ikvepta sielos gelmėse:
 Tai yra prigimta, galinga, tobuliausi meilė is visų,
 Tai meile garbingos šeimos, meilė prie savo vaikų.

Nežiūrint kokiame luome moteris būtų pasaulyje:
 Karalienė, prasčiokė, turtinga ar vargdienė,
 Šis prakilnus jausmas brangios motinystės
 Karaliaus jų širdyse iki pat pasaulio pabaigos.

Kiek skausmo, rūpesčio, vargo paneša jos,
 Kol pagimdo, išauklėja savo mazus vaikelius:
 Dieną ir naktį, ligoj ir sveikatoj, turte ir skurde,
 Jos yra paties Dievo duotas Angelas Sargas savo vaikams.

Pasaulyje daug yra gražių knygų prirašyta,
 Daug poezijos, muzikos, dailės ir meno sedėvry
 Sukurta motinos meilės tikrąją vertę isreikšt,
 Bet žmonija iki siol dar neištengė tobulai tą ikainuot.

Kiekviena motina šiame puošniame pasaulyje
 Daug yra pasiūkavusi, net pasiryžus ir
 Savo gyvybę už vaikucių gerovę atiduot,
 Kad tik jie būtų sotus, aprengti, linksmi ir laimingi.

Dažnai juk gyvenimas rodo mums skaudžią teisybę:
 Vaikutis isvysta linksmi šį, margą pasaulį,
 O brangia mamytę po gimdymo guldo graban.....
 Štai kame yra tobuliausi vaikucių meilės auka!

Taigi mes visi vaikeliai pasaulį placiam,
 Bukim dėkingi Dievuliui už Jo tą gerą malonę,
 Kad teikėsi Jis mums duoti kiekvienam motinėle,
 Ir į jos širdį įkvėpė tą meilę skaisčią, galingą.

Bet kiek tai yra nedorų, beširdžių žmonėse vaikų,
 Kurie, vietoj pagarbos, meilės ir gilaus dėkingumo,
 Savo motinas skriaudžia, niekina, alkina, net musa,
 Ir neretai senatveje ismeta jas į gatvę-laukan!

Taigi, šioje brangioje "MOTINŲ MEILĖS DIENOS" prisiminime,
 Siuskim Aukščiausiam savo širdingos padėkos maldas
 Už savo gyvas, ar jau mirusias, brangias motinėles,
 Už jų begalinę meilę, mums visiems pareikstą darbais.

Ir savo skaisčiu gyvenimu, gražiu elgėsiu ir dorais veiksmais,
 Įrodykim motinoms, kad esame verti tikrai skaisčios,
 Garbingos, galingos tos meilės jųjų prakilniose širdyse,
 O Dievas už motinoms meilę - gausiai atmokės mums visiems dauguje!!!

- Padangės Aras. -

Skaitykite ir platinkite "Nepriklausoma Lietuva".

Remkite lietuvius Biznierių.

MOTINA

Bēga dienos, valandēlēs,
 Greit pravydamos metus -
 Štai ant rankų motinėlēs
 Kryšcia kudikis grazus.

Mazas kudikis, menkutis,
 Tik raminesi prie jos:
 Jam taip gera kartu buti
 Prie motutes mylimos!

Myli motina vaikeli,
 Myli ja karstai ir jis:
 Glaudziasi prie jos, kiek gali,
 Rodos, tuoj ka pasakys.

- Mama! - tyliai pirma karta
 Krinta zodiš jam brangus...
 O kiek laimes zodi tarti!
 O koks zodis tas gilus!

Spaudžia motina mažyti,
 Ir buciuoja ji karstai
 O jos džiaugsmui apsakyti -
 Žodžių maza cia visai!

- Paulius Preikšas. -

MAŽIAU OPTIMIZMO DAUGIAU KURYBINIO DARBO

* * * * *

Lietuva stovi kryžkelyje, jos likimas, kaip nepriklausomos valstybės, dar neįspręstas. Be to, viskas rodo, kad ji gali susilaukti trečios okupacijos. Neliko jokių abejonių, kas laimes šį karą - Jungtines Tautos. Bet kaip tik dėl to Lietuvos klausimas darosi labai aktualus: Ko ji susilauks trečiosios okupacijos metu?

Lietuva daug nukentėjo pirmosios okupacijos metu. Ji neteko savo turtų, neteko ir žmonių. Bolševikiški okupantai iš Lietuvos vežė viską, ką galėjo išvežti. Buvo ištustinti Vilniaus fabrikai, tustinti ir kiti. Priedais, bolševikai ištremė daugybę žmonių. Ypač graibstyta Lietuvos inteligentija. Tą faktą žino visi ir apie jį daug kalbėti netenka.

Vėliau į Lietuvą atėjo naciški okupantai. Jie darė ir daro tą patį. Naujieji okupantai graibstė Lietuvos turtus, graibstė ir jos žmones. Tukstanciai Lietuvos žmonių išvežti į Vokietiją, dirbti už menką atlyginimą nacių fabrikuose ir žemės ukyje.

Kaip galės būti trečiosios okupacijos metu? Kokie okupantai ateis į Lietuvą?

Tie klausimai privalo sudominti kiekvieną nepriklausomos ir demokratinės Lietuvos salininką. Sudominti kaip tik dėl to, kad mūsų tėvų krastui grėsia didžiausi pavojai. Aišku, kas galės okupuoti Lietuvą, jei nacių armijos bus sumustos ir priverstos trauktis. Ją okupuos raudonoji armija.

Nors Rusija yra Jungtinių Tautų koalicijos narys, nors mes visada sakem ir sakom, kad jai reikia padėti, bet tai ne viskas. Rusų valstybės tvarka, jų rezimas yra toks, kuriam mes nepritarem ir nepritariam. Kol rusai tik savo reikalus tvarkė, tai buvo jų valia. Lietuvis sako: kaip pasiklosi, taip miegosi. Lietuviuviui rūpėjo ir rūpi vienas dalykas, butent: kad svetimas į jo reikalus nesikištų, kad jį paliktų ramybeje.

Taip turėtų būti, bet ar bus?

Reikėtų but visai naiviu žmogumi, kad tikėti okupanto gera valia. Pirmoji Lietuvos okupacija kalba už save. Ir daugiau, raudonoji armija iš Lietuvos traukėsi prie tokių aplinkybių, kurių bolševikai neužmiršo ir neužmirš. Lietuvos žmonės, ypač studentija, keiksmu ir smugiu lydejo juos iš Lietuvos. Ar manote, kad sugryžę į Lietuvą jie pasigailės lietuvio? Ar bus jėgų, kurios galės pikto okupanto ranką sulaikyti?

Gal taip, gal ne; veikiausia ne. Pati Lietuva yra per silpna, kad pasipriesinti sauvalei; didžiosios valstybės - Amerika ir Anglija - turės pilnas rankas kitokio darbo ir kitur. Jei taip, kaip bus su Lietuva?

Gali but blogiau, negu daugelis įsivaizduojame. Gali but taip, kad pasikartos nauja "apsisprendimo" komedija, bet ši kart prie daug liudnesnių aplinkybių. Bolševikai yra tikri ekspertai tokiam "apsisprendimui" pravesti. Ši kartą jie gal nematys reikalo su sautuvo pagalba žmones prie balsavimo urnų vyti. Kurie okupantams pasirodys nereikalingi, tie galės "apsigyventi" kur nors Rusijoje. Liks bevaliai, liks klusnios teroro aukos; jos darys tai, ko norės okupantas.

Štai ko galima susilaukti, jei Lietuvai teks gyventi trečią okupaciją. Lenkai jau gavo išpejimą. Vienas Maskvos žurnalas - "Karas ir Darbininkų Klase" - nesivaržydamas pasakė: mes ateisime į Lenkiją; jei lenkų pozeminis judėjimas su tuo nesutiks, jisai bus antroje puseje barikadų, kartu su Hitleriu; jei tas judėjimas norės buti neutralus, jisai taip pat padės Hitleriui.

Reiškia: su mumis, arba prieš mus. Jei su mumis, darykit ką išakome; jei prieš mus - šalin galvą!...

Lietuvos žmonių viltys yra sudėtos į mus, Amerikos lietuvius. Mes, laisvoje salyje gyvenantieji, galim ir privalom pasisakyti. Del pareikstų nuomonių, del troskimo laisvės sau ir savo artimui-zmogui cia nieks nepersekiuojamas. Musų salis veda karą prieš diktatorių asi, prieš agresorius. Tas savo salies pastangas mes remiam ir norim, kad greta kitų valstybių, kurias paverge agresoriai, butų islaisvintas ir musų tevų krastas, Lietuva. Musų balsą privalo girdeti tie, kuriems teks spręsti laisvojo pasaulio ateitį, kartu ir Lietuvos ateitį.

Nemanau, kad reikėtų ant stogo lipti ir šaukti. Bet tikrai žinau, kad Lietuvos laisvinimo atzvilgiu mazai padaryta. Kiek daugiau tuo reikalu daryta ALT "sostinėj" Chicagoje ir, savarankiu pasimojimu, Brooklyne. Brooklynas kai kada net konkuravo "sostinėj." Pasėkoje, Lietuvos reikalui nemazai patarnauta. Ir spauda ir musų vyriausybės žmones buvo laiku ir reikiamai informuoti.

Kas daryta Brooklyne, reikia ir galima daryti kitose Amerikos lietuvių kolonijose - vienur didesniu, kitur mažesniu saiku. Tikslas, kuriam buvo sukurta Amerikos Lietuvių Taryba, privalo rasti gyvo atbalsio visur, kur gyvena kiek didesnis buris organizuotų lietuvių. Musų spaudos ir musų visuomenės darbuotojų pareiga sitą mintį paversti aktualiū darbu. Lietuvos priešai nemiega ir mes privalome budėti, dirbti. Jei 1918 metais, žengiant į nepriklausomą gyvenimą, Lietuva turėjo kliučių, tai dabar jų yra daugiau. Ir jei galesime Lietuvai padėti, tai vien darbu, organizuotu ir sąmoningu darbu. Jei Lietuvos reikalas nera ir pablogėjęs, jis gali pablogėti - mažiau optimizmo, daugiau kurybinio darbo!

- St. Strazdas. -

LIETUVOS PADANGĖS NAUJIE NOS

Šimet vasario 16 d. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas buvo nutaręs paskelbti urbi et orbi, taip sakant, savo Deklaraciją. Bet dėl okupacijos sąlygų Deklaracijos skaitymas per slaptą radio neįvykęs. Tačiau vietoje skaitymo per radio, VLIK pasirūpino žadėtą naujieną atspausdinti ant atskiro lapelio net aukso raidėmis. Čia žemiau talpinama Deklaracija, kuri pasiekė Ameriką atspausdinta ant slapto laikraščio "Laisves Kovotojo" popierio, papuosto Nepriklausomos Lietuvos trispalve, bei Gedimino Pilies ir Klaipėdos svyturio piesiniais. "Laisves Kovotojas" (Nr. 21) Lietuvos slaptosios spaudos (underground) atstovas, prie tos progos iš savės prabilo sitaip:

"Sveikiname brolius ir seses lietuvius Lietuvoje ir visame plačiame pasaulyje tautos Nepriklausomybės Šventės proga ir linkime pasiryžimo ir ištvermės, kad sekančių metų vasario 16-oji butu svenciamą Laisvoje, Nepriklausomoje Lietuvoje."

O štai ir pačios Deklaracijos tekstas:

"Į LIETUVIŲ TAUTĄ.

Lietuvių tauta, siekdama išlaisvinti Lietuvą iš okupacijos ir atstatyti Lietuvos suvereninių organų svetimės jėgos laikinai sutrukdytą veikimą, yra reikalinga veiningos politinės vadovybės. Tam tikslui politines lietuvių grupes. Kaip tautos politines minties reiškėjos ir vykdytojos, sutarę sujungti visas jėgas bendram darbui ir sukūrė Vyriausią Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą - VLIK.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitatas pradėdamas savo darbą skelbia:-

1. Lietuvių Tautos laisvė ir Lietuvos valstybės nepriklausomybė yra Tautos egzistencijos ir jos visokeriopos gerovės būtinoji sąlyga.
2. Suvereninė Lietuvos valstybė, nei dėl Tarybų Sąjungos, nei dėl dabartinės Reicho okupacijos nėra išnykusi, tik suvereninių valstybės organų veikimas yra laikinai sutrukdytas. 1940 m. birželio 15 d. Tarybų Sąjungos okupacijos ir tos okupacijos prievartoje padarytų kitų jėgos ir klastos aktu pertrauktas Lietuvos suvereninių organų veikimas 1941 m. birželio 23 d. Tautos sukilimu ir Laikinosios Vyriausybės veikimo buvo laikinai atstatytas.
3. Lietuva iš okupacijos išlaisvinus ir toliau veikia 1938 m. Konstitucija, kol ji teisėtu keliu bus atitinkamai pakeista.
4. Respublikos-Vyriausybė, laikui atėjus, bus sudaryta Vyriausiajame Lietuvos Išlaisvinimo Komiteta koaliciniu pagrindu, politinių grupių susitarimu.
5. Demokratine Lietuvos valstybės santvarka bus suderinta su plačiųjų tautos sluoksnių interesais ir bendromis pokario sąlygomis.
6. Respublikos Prezidento ir Seimo rinkimų įstatymai bus reformuoti pagal demokratinius rinkimų principus.
7. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitatas, vadovaudamas Tautos kovoms ir darbams Lietuvai išlaisvinti, Lietuvos valstybės suvereninių organų veikimui atstatyti, demokratinei Lietuvos santvarkai atkurti ir krastui nuo bolševizmo ir kitų jo gyvenimą ardantių veiksmų apginti, vykdys kuopliausia visuomenės konsolidacija, lygins politinių grupių tarpusavio nesusipratimus.
8. Didžiai vertindamas tautinių karo pajėgų reikšmę kovoje dėl Lietuvos išlaisvinimo, Komitatas visokeriopai remis Lietuvos kariuomenės atkūrimą.
9. Komitatas palaikys glaudžius ryšius su Lietuvos pasiuntinybėmis ir konsulatais ir bendradarbiaus su užsieniu, ypač Amerikos, lietuviams ir su visomis tautų pasispresdimo laisvę ir Lietuvos nepriklausomybę pripažįstančiomis tautomis.
10. Kultūrinei ir ūkinei Tautos pažangai paspartinti ir valstybės gyvenimą veikiau į normalų kelią gražinti Komitatas rinks ir ruoš medžiaga išlaisvintosios Lietuvos administracijai, ūkiui, socialiniam gyvenimui, tesingumo ir švietimo darbui tvarkyti.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitatas, skelbdamas Lietuvių tautai šią savo deklaraciją, kviečia visų politinių nusistatymų geros valios lietuvius nusiteikti tarpusavio bendradarbiavimo ir vienybės dvasia nelygstamoje kovoje dėl Lietuvos.

Vardan tos Lietuvos vienybė težydi.

Vilnius, 1944 m. vasario 16 d.

VYRIAUSIAS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS.

LIETUVOS STEIGIAMASIS SEIMAS

Šių metų gegužės 15 dieną sueina lygiai 24 metai nuo Steigiamojo Seimo atidarymo.

Pagal idėjų asociaciją tuojau ateina galvon atsiminimų apie kitą, vadinamąjį Didįjį Vilniaus Seimą, įvykusį 1905 metų pabaigoje.

Ir 1905 ir 1920 m. lietuvių tauta viešai per savo atstovus pareiškė, kad šalies seimininkai turi buti patys vietos gyventojai, arba, kaip dabar sakoma, kad šalies suverenai yra pati tauta, kuri per savo atstovus turi rūpintis kaip ekonominiais, taip kultūros, taip ir valdymo reikalais. Bet tarp tų dviejų seimų buvo ir žymus skirtumas. Nes 1905 metais lietuviai sutikdavo pasistenkinti šalies autonomija Rusijos imperijos ribose, o 1920 m. jau buvo tautos priimtas apsisprendimas pasilikti visai nepriklausoma demokratine respublika. Nuo 1905 metų iki 1920 metų seimo buvo keliatas žymesnių etapų, kuriais prieita prie 1920 m. Steigiamojo seimo. Vokiečių okupavimo 1915 - 1919 metais buvo bandyta be atsiklausimo tautos, tai yra be Steigiamojo seimo, primesti Lietuvai monarchinę valdymo formą (Urachas). Kilnesnių tautos darbuotojų pasipriesinimu monarchinė ideja buvo atmesta ir pasidare nusistatymas - apsieiti tuo tarpu laikinę kviestinę Tautos Taryba, palikus pastovesnę šalies valdymo būdą išspręsti busimam demokratiniam Steigiamajam Seimui.

1919 m. lapkričio 20 d. buvo paskelbtas Steigiamajam Seimui rinkti įstatymas; bet patys rinkimai įvyko tik 1920 m. balandžio 14 - 15 d., o pirmasis Seimo posėdis buvo sukviestas 1920 m. gegužės 15 d. Kaune miesto (vėliau valstybės) teatre.

Steigiamasis Seimas pirmoje eilėje išleido įstatymą, kuriuo atstatyta buvo visai nepriklausoma Lietuvos valstybė ir kartu nutarta, kad ji bus demokratine respublika. Toliau buvo priimta laikinoji konstitucija, kiek skirtinga nuo tos konstitucijos, kuria buvo nuo 1918 m. besivadavusi kviestinė Valstybės taryba.

Demokratinė respublikos konstitucija buvo priimta tik 1922 m. rugpiučio 6 dieną, t.y. po 2 metų ir 83 dienų. Tuo Steigiamasis Seimas, laikydamas savo pasaukimą atlikęs, užbaigė savo dienas, skirdamas 1922 metų spalio 10 - 11 d. rinkimus į Pirmąją Valstybės Seimą.

Be konstitucijos įstatymo, Steigiamojo Seimo veikimo laikotarpiu buvo priimti dar keli svarbūs įstatymai.

Paminėsime pirmąjį eilę žemės reformos įstatymą, kuriuo einant buvo išparceliuoti keli tūkstančiai dvarų ir tuo sustiprintas lietuvių tautinis elementas.

Plati žemės reforma ne tik praturtino lietuvius, bet ji turėjo įtakos ir daugeliui gyvenimo sąkų. Steigiamasis Seimas buvo sujungęs visą tautą, ne atskiriems asmenims, bet visai tautai, ir kad reikalui atėjus tą valstybę reikia visiems ir ginti. Ir iš tikrųjų, kai 1920 metais lenkai užgrobė Vilnių ir ėmė veržtis į Kauną, tai susikūręs visuomeninio gynimo komitetas umiu laiku sutelkė visą šalį prieš puolikus - gyventojai nesė, aukojo Gynimo komitetui ką galėjo. Trumpu laiku ties Giedraičiais-Sirvintais lenkų brigada buvo sumusta.

Bandė Lietuvon išiveržti ir bolševikai, bet ir jie buvo atmušti. Buvo likviduotos ir bermontininkų gaujos.

Lietuvos teritorija prie Steigiamojo Seimo padidėjo. Buvo paimtas Klaipėdos kraštas ir prieita prie jūros.

Visa tai buvo laimėta pačių Lietuvos žmonių pastangomis, kai Steigiamasis Seimas davė tautai nepriklausomą gyvenimą.

Sunkiai reikėjo kovoti, kol Lietuvos respublikai pavyko įsiprausti į Tautų Sąjungą ir užimti lygią vietą gretą kitų valstybių. Nelengvai davėsi gauti ir daugelio valstybių pripažinimą Lietuvos nepriklausomybes dejure. Tai vis buvo nugąlėta.

Sunkų pergyvenimą teko Lietuvos respublikai pakelti dėl užsilykusios nuo Didžiojo karo laikų svetimos valiutos (ostmarkių), kurios vertė priklausė nuo Vokietijos markės. Žlugo sutaupos Rusijos rubliui galutinai nusmukus. Tas pats atsitiko ir su ostmarkėmis, kurios, Steigiamajam Seimui baigiant savo kadenciją, ėmė visiskai kristi. Karo pabaigoj apyvartoj buvo 290 milijonų ostmarkių ir vertė jų buvo 364 milijonai aukso litų, o 1922 metais ostmarkių buvo priveršę 3,500 milijonų, bet jų vertė siekė tik 17 milijonų litų (p. Klimas). Suprantama, kiek tada prapuolė gyventojų turty. 1922 m. rugpiucio 16 d. įstatymas pakeitė ostmarkes litais ir to monetinė reforma turėjo žymios teigiamos reikšmės.

Per mažą čia vietos, kad būtų galima išpasakoti Steigiamojo Seimo ir jo laikotarpio Lietuvos respublikos įvairiose srityse atstatymo darbus.

Ir mūsų istorikai dar nesuskubo tą laikotarpį kaip reikia aprašyti ir įvertinti.

Kai tai bus kokio mokslo vyro atlikta, tik tada aiškiau pamatysime, kokis svarbus, nors ir trumpas, laikotarpis tada buvo pergyventas ir koksai didelis valstybės ir tautos kurybinis darbas atliktas. To darbo nepaprastą nesumą tur but bus aiškinamas tuomi, kad buvo pašaukta tą visuomenės darbą dirbti visi, kas tik gali.

T O R O N T E P A S T A U T I E Č I U S

Iš balandžio 21 į 22 naktį, ilgą traukiniu, linksmi dainuodami, važiuojame grupė montrealiečių, atlankyti mus tautiečius, gyvenančius Toronto mieste.

Smagi tai buvo kelionė. Kriokiantis traukinis per aštuonias valandas, beveik be poilsio ir krato ir supė mus, tarytum norėdamas užmigdyti rėksnių grupę, kurie tikriausiai su savo dainomis buvome iškirus mieguliams kariams, kurių mus vagone buvo, kaip backoj silkių. Musų gera nuotaika visai nekreipė atydos į tai ir kur kreips, juk važiuojame pas savo tautiečius, pas savo brolius lietuvius.

Šeštadienio ryte, kai laikrodis rodė septynias, su visais savo "cimodanais", drožėme į gražią traukinių stotį. Ten nežinojome tikrai, ar kas mus sutiks iš torontiečių ar ne, bet žinojome, kad mus pasitiks Navickas, kuris visą dieną pirm mūsų nuvažiuo į Toronto, kad mus pasitiktų. Todėl visai nekentėme baimės ir nedarėme planų, ką mes visų pirma veiksime Toronte. Bet Navickas mus per nelaimę apgavo, nes kai jam laikrodis suskambino keltis, tai jis matomai tik ant kito sono apvirto. Žinoma tai nėra dyvai, juk po ilgos kelionės, bet kam gali tas atsitikti. Bet pagaliaus jis mums ir nebuvo reikalingas, juk Dervinis mūsų lauke nuo pat šeštos valandos.

Kuomet išėjome ant gatvės, kad pasigauti vežimą, tai visi sužiūrėme į "Yorko" hotelį, kuris savo didumu, pralenkia visus Montreale hotelius. O gi jau neduok Dieve jei šis hotelis kuomet griutu, tai tikrai prislegtų ir gražiąją traukinių stotį ir dar gal kėliata už stoties pastatų. Tai visgi didelis "griūsdas" Toronto mieste. Beto mūsų visų akys susmego į eibes pravaziuojančių gatvėkarių, kurių per pus geltonai ir per pus raudonai aptepiti sonai, atrodo mums keisti, ar lyg tai nelabai gražus. Nors niekas mūsų nepaklauso, kokie ten Montreale gatvėkariai, bet ir nepaklausti keli mūsų grupės dalyviai pripazino, kad mūsų visgi gražesni. Gal už tai gražesni, kad mūsų, juk kas tai gali atsakyti.

Daugiau žioplynėti ir kritikuoti Toronto mums neteko, nes kitas sustojimas buvo tik už gražaus, visokiomis vaisėmis apkrauto stalo, su labai širdinga ir malonia Dervinių šeima.

Gerai jie žmonės, tie Derviniai. Kaip gražiai ir tikrai širdingai jie moka priimti ir vaisinti savo nepazįstamus ir niekuomet nematytus svečius. Kokia tikrai maloni ir lietuviska nuotaika jų jaunoje ir gražioje seimoje.

Buvęs Montrealo mylimas dainininkas, o taip pat dabar Toronte, Frenkis Brazauskas, kurio mamytė kartu su mumis atvyko aplankyti savo sūnų ir marciukes, visai suarde mūsų planus. Juk mes buvome susitarę, kad kaip tik nuvyksime į Torontą, tai visi greičiausiai eisime į lovą, kad pailsejus prieš koncertą, kurio programoje teks mums dalyvauti. Bet Frenkis išake keliauti su juo, o su miegu girdi apsirupinsim, kuomet parvažiuosim namo. Ot tai žmogus. Na palauk Frenki, pasigausim mes tavę kuomet Montreale!

Frenkio vadovaujamoje ekspedicijoje, kur aplankėme labai daug gerų mūsų tautiečių ir pas kuriuos visus turėjome nugerti po "lasiuką", mūsų bendrąkeleivės merginos ir moterys nedalyvavo. Jos pasiėmė už vadovą jauna ir labai gražia Dervinių Vanda, išėjo į miestą "sapint".

Kuomet laikrodis rodė penkta po piet, dar teko užsukti pas tuos pačius Dervinius. Dabar jau radome parėjusi iš darbo Leona Vekterį, kuris turi susisukęs sau gražią gyvenimo gustą Dervinių antrame aukšte. Pažinau Leona dar prieš kokius penkiuos ar šešius metus, kuomet gyvenome Sudbury. Nors tuo laiku dar nebuvo ženotas, bet vis tiek puikus jis buvo vyras. Visuomet būdavo gražiai apsi- rengęs, draugiškas ir inteligentiškas. Jo tos geros savybės ir šiuo laiku nėra pasikeitusios, bet dar gal praturtėjusios. Jo žmona, tik prieš karą atvykusi iš Lietuvos į šią šalį, vaizduoja tikra jaunosios Lietuvos tipą. Jos būdas švelnus, kulturinga kalba, ir malonus elgesys, padaro ją puikia moterimi. Tai grazi porė Toronto lietuvių tarpe.

Dar bebūnant mums pas Dervinius ir Vekterius, atlanko mus Dagilis. Pazystu Dagilį, nes keliatas metų atgal, taip smarkiai sokau jo vestuvėse Montreale. Nors neilgai kalbėjomes, bet ir vėl persitikrinau, kad Dagilis tebėra nuoširdus lietuvis, gerokai "apsitrynęs", geras žmogus ir labai malonus pasikalbėjimuose.

Laikas bėga riščiom. Nebėr laiko ilgiau kalbėtis - reikia traukt į svetainę. Svetainėje, kuri randasi po lietuvių baznycia pasijutome panašiai, kaip po lietuvių baznycia Montreale. Gal kiek siauresnė, bet už tai labai gražiai ir švariai įrengta. Patyrėme, kad šia Toronto lietuvių svetainę išpuose Uzemeckis ir visą savo darbą ir medžiagą išpuosimui paaukavo Lietuvių visuomenės labui. Priešakyje svetainės stovi Pociaus išdirbystės gražus Lietuvos vy- tis su parasu: - Valio Nepriklausoma Lietuva.

Ten susitinkame nuolatos beganti ir vis šypsanti Toronto Lie- tuvių Tarybos pirmininką P. Kairį, tą Kairį kuris tiek daug yra pasiaukojęs, kad mus miela Lietuva būtų laisva. Ten pat atmarsuo- ja Matiejūnas, kuris iš išvaizdos daugiau parodo į ritierį, o ne į muziką - gabų horvedį. Auksto ugio, astrių gestų, pilnas jumaro Matiejūnas, buvo mūsų geriausias prietėlius, per visą laiką, kol buvome Toronte. Ateina ir Stasys Dubauskas, kurį paskutini syk esu matęs prieš kokius penkioliką metų Lietuvoje. Gerai jis atro- do, nei pasenęs, nei prazilęs - lygiai kaip prieš tuos penkioliką metų. Iš pasikalbėjimo su juo patyriau, kad jis mums pagrajins

šokiams tuoj po koncerto. Kad jis grajinis, neteko nustebti, nes iš praktikos gerai žinau, kad Dubauskų šeima yra labai muzikališka. Pažinau juos visus penkius brolius Lietuvoje. Tai buvo geriausi muzikantai visoje apylinkėje. Taigi, kur Dubauskėlis grajindavo - ten saunios vakaruskos būdavo.

Pradėjo žmonės urmu rinktis į svetainę. Nebėra laiko kalbėtis, reikia koncertui ruostis. Vėkteris vaiksto ir trina rankas ir vis kartoja: bus gerai, bus gerai. Mat jis gal kiek buvo nusiminęs, nes praėita sėstadienį turėjo balių, o čia ta pačia diena Lietuvos "ičliai" irgi kaž koki labai "dideli kermošių" turi, dėl kurio brukte bruko visiems tikietus, tai gal jam atrodė, kad gali but neperdaug publikos.

- Jonai, ar tau kinkos dreba? Klausia Kajackas.

- Dreba ir kur nedrebės, juk mes esam visgi gerokai išvargę, tai kazin kaip mums pavyks?

- Še vyrai, ištraukit dėl drąsos po lašiuką - pasiulė Brazauskas - ir bus viskas gerai!

Koncertas praėjo. Nemūšų reikalas spręsti apie nepasisekimus ar pasisekimus, vienok mes iš to viso turėjome labai daug džiaugsmo ir malonumo. Žmonių pilna svetainė, po to linksmam sokom ir dainavom... Taip kaip Lietuvoje. O kokie visi nuosirdūs ir malonūs tie torontiečiai - taip, kaip Lietuvoje.

Dėl nakvynės irgi problemos neturėjom. Visi mus kvietė, visi praše. Nepamenu, ar geriau pasakius nežinau, kur mano visi belionės draugai nakvojo. Tik ta žinau, kad man teko gera ir minkšta lova pas Pundzius. Maloni tai buvo nakvynė. Gal maloni buvo ir už tai, kad Pundžiai gerai mums visiems montrealiečiams pažystami žmonės, dideli darbininkai visuomeniniame darbe. Sakoma, kad kai žmogus pavargęs, tai ir į tvorą įkliuęs gali gerai išmiegoti, bet ne apie tai norisi pasakyti, tas nepaprastas malonumas ir vaisin-gumas, sudaro neįsildomą išpuđį ir malonų prisiminimą.

Pagaliaus sekmadienio rytas. Dangus apsiniaukęs ir ruošiasi išprausti Torontą. Pakilęs iš lovos ir vos spejęs nusiskusti barzdą, buvau pakviestas prie stalo. Ten stovėjo didoka bonka brendes, koks pustuzinis alaus ir visa serija lėkščių, dėl blyninių pusryčių. Šnapsas ir alus, man nebuvo taip įdomūs, nes to visuomet galima rasti ir namie, bet blynams tai buvau pasiruošęs... O blynai, blynai - tai taip pat tokie, kokius būdavo mano mamytė iškepavo.

Taip smagiai užkandžiaujant ir besikalbant, atvažiavo Matiejunas su Kajacku nuvesti mus į tą pačią svetainę, kurioje yra ren-giama pietūs, dėl pagerbimo mūsų montrealiečių.

Svetainėje susitinkame visi montrealiečiai, lyg norėdami pasidalinti tais visais gražiais išpučiais ir pasidžiaugti, kad visi esame pailšę, visi pilnai viskuo užganėdinti. Žmonių prisirinko tiek, kad šeimininkės ir šeimininkai turėjo ekstra stalus statyti, kad visus susodinus. Vikrios ir darbščios jaunos merginos bematant tuojaus apkrovė juos skaniais valgiais ir gėrimais.

Džiuginantis tai buvo mums montrealiečiams vaizdas, juk mes visi gerai žinojom, kuriam tikslui ši puota surengta ir dėl ko tiek daug mūsų malonių tautiečių į ją susirinko.

Puotos laikotarpe užgirdome labai malonius žodžius iš: Vekterio, Klebono, Balciuno, Jakubyno, Matiejuno, Narušio, Brazausko, Kalinauskienės, Matjusaitienės ir k.

Per visą puotą, man daugiausiai į akį krito Narušis, kuris sakytum kaip ant zarijų sedi. Pagaliau paaiškėjo iš pasikalbėjimo su juo, kad ši diena jam yra nepaprasta diena ir dėl to jis toks sakytumei linksmas ar susijaudinęs. Jo jauna žmonelė praeita nakti padavanojo jam ipedinį - sūnų. Na, tai ir buvo visa ta priežastis, dėl kurios jis tiek daug nervavosi prie stalų. Bet tai dar ne viskas, paaiškėjo, kad Narušis yra mano krasto žmogus ir dar jo puse sere atitekęs į mano gimtinį kaimą. Matote - jis man yra beveik gimine!

Vos tik Narušis pasakė sudiev ir pašisukus į kitą pusę, susitinku keliata sykiu Montreale matyta Lekša. Lekša, tai kaip koks kareivis - mirk, bet turi užsukti pas jį. Teisinausi, kad susirinkimas greit prasidės, o be to dar laukė lietus gerokai lijo. Niekas negelbėjo - Lekša laimėjo.

Kuomet sugrižome, tai dalis mūsų bendrakeleivių jau buvo pranykę. Suzinojau, kad Kajackas su keliais kitais nudumė pas Grubę, kur yra didžiulė Grubės dukrelės priešvestuvinė puota. Esą prizadėję sugrišti už valandos.

Pagaliaus prasidėjo taryblečių susirinkimas. Smagu buvo stebėti toks susirinkimas. Tuojaus gali pastebėti, kad ten nėra jokių proto vergų, kad ten laisvai visi pasireiskia savo nuomonės ir jas laisvai diskutuoja. Ten jie moka susipykti ir vėl vieningai naudingus darbus dirbti. Ten jiems niekas nediktuoja, kaip jie turi galvoti, ką kalbėti ir ką dirbti. Ten jie patis laisvai suranda būdą, kaip padėti vargščiai tėvynei.

Po susirinkimo, Matiejunas klausia ką darysime? Praėjo jau ir trejetas valandų, o mus Kajacko, nei jo draugų nematyti. Blogai, juk mes dar turime keliata pažystamų aplankyti, o su laiku, tai jau labai mažai jo liko. Matiejunas pasaukia Grubę per telefoną ir paklausia, ką jis mano daryti su svečiais? Atsakymą gavo, kad ir mes ten turim būti.

Važiuojame. Kilimonienė būtinai užsispyrė, kad ji turi sustoti pas Matjusaicius, kur jos dukrelė Ruta randasi. Sustojimas mums kainavo mažiausia pasantros valandos, kur turėjome viską suvalgyti ir išgerti ir tik po to gavome leidimą išvažiuoti.

Patiko mums visiems viešnage pas Matjusaicius, bet kaip aš sprendžiu, tai mus sauniajai pijanistei Jakubauskiutei, galėjo geriausiai patikti. Mat ten pat sukinejosi du jauni ir labai saunūs vaikinukai, kurie labai meiliai zvairavo į mus panele. Tie vaikinukai tai buvo: dailus Matjusaitukas ir apie septynių metų ilgio Banikutis. Banikutį mes montrealiečiai beveik pažinome, nes jo sesute yra dainavusi mūsų klubo chore. Žinoma, kaip kelionėje tai su tokia pažintimi susiėjęs, būni gerokai užganėdintas.

Dar prieš pat išvažiuojant iš Matjusaicių, mūsų vadovas Matiejunas persitikrina per telefoną, ar dar tebera musiškiškai pas Grubes. Pasirode, kad jau nebera. Išvažiavo ir nepasakė kur. Telefono pagalba iškratėme visas mums žinomas vietas, kol pagaliaus suradome mūsų linksmą grupę pas Pocius.

Kuomet nuvažiavome pas Pocius, tai radome pilnutėli apartamentą svečių, kurių barpe ir musiškius jau gerokai "nusilesusius". Tuojaus apsikaliuojom vieni kitus už neišlaikytą žodį, dėl ko nebegalesim atlankyti tų, kuriuos esam prizadėję aplankyti. Pociene su savo dviem labai graksciom dukrelėm apkrove didžiulį stalą, labai istaigingą vakariene. Nei vienas iš mus grupės nebuvome alkani nei istroske, todėl rodos šis malonumas būtų buvęs jau nebereikalingas. Bet ką gi padarysi, juk akys visuomet alkanos, o ant pilvų, tai esame bosai...

Mandagumas reikalauja, kuomet nueini į svečius, tai reikalinga būti ramiam ir nesizvalgyti. Bet aš to nepadariau. Su akimis apibėgau visas sienas ir visus baldus. Viskas labai tvarkoje ir gražu. Ant sienų kabo įvairūs brangios išdirbystės paveikslai. Vienas iš jų: - Vytauto priesaika prieš Teutonus. Tai didžiulis ir labai gražios tapybos vaizdas. Stalus ir gražias kamades puošia lietuviško gintaro meniški išdirbiniai su lietuviškais ženklais. Kur tik nepasuksi galva, ten pamėtai ką nors lietuviška, ką nors tautiška. Tai labai jauki ir lietuvių širdžiai miela pastogė.

Atsisveikinę ir padėkoję už tokį malonų priėmimą su labai daug nusipelnusė lietuvių visuomenei Pocių seima, išvažiavome. Dar turėjome susirinkti savo visas "valyzas", kurios buvo išmėtytos po visą Torontą. Šiuo tarpu mūsų malonus prietelius Matiejunas, taip smarkiai važiavo, kad mus Šimkiutei net baime buvo pradėjus imti. Turėjome sustoti pas Tamasiūnus, Žizius, Pundžius ir Dervinius. Pas visus buvome maloniai išleisti, taip kaip maloniai buvome priimti.

Stotyje radome gražu būreli torontiečių, kurie ~~atėjo~~ mus išleisti, mus palydėti.

Tai taip pasibaigė mūsų niekuomet nepamirštamą atsilankymą pas brolius Toronto lietuvius.

Traukinyje kalbėjome ir stebėjome tik vieną ir tą patį, tą patį ir tą patį, kol visi saldaus miego apimti nuslinkome į saldausių sapnų karalystę. Mūsų jaunoji artistė Rutelė ir per miegus gražiai apsikabinusi gautą, gražių gėlių bukietą, glaudė prie savęs. Mūsų tvirčiausias kelionės draugas Stasys sakė, kol mirs nepamirš, o aš sakiau: Montreale, kai nueini į svečius, tai visu pirma šeiminkė sujiesko stiklo, o jau vėliau gauni alaus - Toronte tai nepėjai atverti duris tai jau alus atkistas, o stiklo tai nesulauksi, nors būsi kelias dienas tenai. Reiškia, gavai alaus, tai gerk jį be stiklo, mat tokia jau mada.

- J. Y. -

PASTABOS

Per dešimtmečius Kanados lietuviai, susiskaldę į mažas grupes, ar į politines partijas, vedė kaz kokį ergelį, arba tarpusavias piovynes. Vieningo darbo pas mus nebuvo. Mes niekaip negalėjome suprasti ar dašigauti prie to, kad sukoncentravus visas mūsų jėgas į vienetą, išvystyti tvirtą judėjimą.

Dabar jau kitaip. Šiuo laiku pasigirsta garsai iš visos Kanados kampu, kad lietuviai trokšta vieningo ir tik lietuviško judėjimo. Kur tik randasi keliatas mūsų brolių lietuvių, ten eina kalbos apie steigimą K.L.T. skyrių, apie vieningą lietuvių veiklą iš ko būtų nauda mums patiems ir mūsų parblokštai tėvynei.

Skaudi tragedija mus gimtinio krašto, gal parodis mums kelias!

Lankantis Toronte, teko susitikti vieną įtakingą visuomenės darbuotoją. Jis pirmame pasikalbėjime išvadino mane: zmo-gumi be nugarkaulio. Tą vardą pritaikė uz tai, kad "Nepr. Lietuvos" skaitytojai buvo painfarmuoti apie buvusią tautininkų konferenciją New Yorke ir dėl nevedimo kovos prieš religiją.

Bet kas gi tas nugarkaulis, arba aiškiau pasakius politinis nugarkaulis reiškia? Ar tik tas, kad būti užsispyrusiam, kaip kokiam senam ožiui, kuris ilindes į kampa ir nieko prie save neprisileidžia. Ar toks užsispirimas, kuriuo norima viską ant savo kurpalio užtraukti, būtų naudingas lietuviškai visuomenei?

Broliai! Tik ne šiuo laiku.

.

Kodėl neivertinti tų kilnių darbų, jeigu juos atlieka ir kitų pakraipų žmonės? Jei tautininkų konferencija pasisake surinkti milijoną parasy po peticija, kuri prasis Lietuvai laisvės, jeigu pasiryžo sukelti penkių milijonų karo paskolos bonų ir jeigu nusistate įskoti būdų dėl suderinimo veiklos už nepriklausomą Lietuvą su kitomis srovėmis, tai mes privalėtum juos už tai tik pulti.

Jeigu tautininkai turi savo galvosena, kas link pokarinės ir laisvos Lietuvos. Jeigu jie nori, kad ten užviešpatuotų diktatūros režimas, tai tas yra kitas reikalas ir dėl kurio nevertėtų tiek daug sielotis. Pokarinį pasaulį valdis demokratiniai principai, o ne diktatoriai. Juk ir šis karas yra vedamas, kad sunaikinti diktatūras iš pat pasakny.

.

Nors aš suprantu, kad bolševikai tai yra mūsų tautos gėda, bet visvien pliaukštelejau rankoms, kuomet Šalomskaš Montreale pasigyrė, kad jie esą nutarę išparduoti karo bonų už dvi simtus tukstančių.

Ir kodėl ne? Nors suma juokingai maža, bet vistiek ji bus šokia tokia parama demokratijoms. Amerikoje paprastai mažos lietuvių kolonijos išparduoda žymiai daugiau, bet šiuo tarpu bolševikus verta pagirti ir už tai.

.

Nežiūrint ką mes pagirsime, ar ką papeiksime, vienok lietuviškame judėjime, koks čia Kanados lietuvių tarpe turetų but, Pittsburgho konferencija, turetų but geriausiu ir sviesiausiu kelrodžiu. Ten suvaziavę tikri Lietuvos sunus, nustate gaires vieningam darbui, vieningai kovai už laisvę. Iš ten tik iškyla simbolis tikrosios vienybės.

Diplomatas Abromavičius tenai pasakė: - "Niekuomet nemaniau, kad Grigaitis su Šimučiu gali sėdėti prie vieno stalo ir nesigincyti. Bet dabar suprantu, kad kai yra reikalas, tai jie ne tik nesigincyja, bet dirba vieną ir tą patį darbą."

Ištikro, ar kas gali būt gražiau, kaip šis vaizdas?
 Vienok vis dar yra žmonių, kurie į tą "nugarkaulį" išikibę
 ir viskas.

.....

Buvo laikai, tai tie laikai, kuomet mes visi taip lengvai
 buvome priširįsę prie kiekvienas savo "nugarkaulių" ir tik vieni
 kitiems lezuvius rodėmė. Ir tais laikais, Kanados lietuvių tarpe,
 toki tinginių kavalkai ir berybiai melagiai kaip Bimba, Mizara ar
 Šalomskas, buvo auksti žmonės. Jie čia pas mus rengdavo kermo-
 sius beveik kiekvieną mėnesį ir vis rinkdavo pinigėlius "apšvietai".

Vargas tiems melagiams dabar. Štai, kad ir daugiausiai
 nutukęs iš tų "proletarų", Stalino bernas Šalomskas, kuomet kalbė-
 jo "masiniame mytinge", balandžio 30 diena Montreale, tai jei ne
 visi smalsuoliai, kurių poras desetku susirinko, tai vargiai būtų
 dvi eiles sedynių užpildyta.

Masės su mumis - dienos vedėjas nebesakė, tik priminė, kad
 šiuo laiku daug žmonių "šalciais" serga.

.....

Keistas žmogus tas Šalomskas. Jo pilvas, kaip senos kar-
 vės, o vienok grūmoja, kad visus didžpilvius isskers, kuomet rau-
 donieji į Lietuvą sugrįs. Puiki jo logika - ar ne?

Taipgi per visą savo pamokslą smarkiai gyrė Staliną, Pru-
 seiką ir pagaliaus pats save. Su didžiausiu įtuzimu keikė Grigai-
 tį, Laucką, Tysliavą, Bagocių, Stilsoną ir uz vis daugiausiai Mai-
 kio tėvą-Michelsoną. Savo prakeikimą ant tu visuomenės darbuotojų
 orgumentavo jau senai nudevėta pasaka, kam jie neprielankiai atsi-
 liepė prieš bolševikus, kuomet juos grudo iš Lietuvos lauk.

.....

Tokiam kalbėtojui, kaip Šalomskas, tai geriau tiktu kabol-
 ninko vardas. Jis kaip ta čigone kabolus mesdama, nieko neprisi-
 minė kas buvo, ka jie veike ar kas atsitiko praeityje. Male ir
 male visą laiką apie ateitį ir kaip bus gerai, kuomet saulę Stali-
 nas švies. Šu lyg jo pasakytų žodžių, tai Lietuvai bus tikrai ge-
 rai, jei bolševikai ją valdis, nes ji bus taip didelė, kad rebe-
 ziuosis nuo Baltųjų iki Juodųjų jurių.

Kodėl jis nepaaiškino, dėlko bučiavosi Ribentropas su Ma-
 latovu? Kuriems galams toji cementuota kraujo giminyste gyvavo
 tarpe komynyzmo ir nacysmo, kuomet Anglija taip desporatiškai ko-
 vojo prieš Hitlerio gaujas? Del ko Amerikos komunistai, o taip
 pat ir Šalomskas organizavo pikietų eiles prieš Baltuosius namus,

kuomet Amerika rengėsi eiti į pagelbą prieš Hitlerį? Dėl ko "Laisve" ir "Vilnis" vadino Amerikos prezidentą Rozeveltą, kapitalizmo bernu ir didžiausiu darbininku priešu? Kodėl neprisiminė nei su žodeliu apie Rusijos valdininką Viktorą Kriaucenko, kuris pagyvenes "kapitalizmo" sąlyje nebencri grįst po Stalino "sparneliu".

Tai vis klausymai dėl ko? Jei komunizmas būtų toks tyras ir jo evengelystai nebūtų veidmainiai, tai tokių ar kitokių klausimų nieks neklaustu.

B A L T I M O R E M. D.

Sekmadieny, balandžio 23d. 3 val. p.p. Lietuvių salėje, įvyko prakalbos, kurias rengė L.V.S. 4-tas skyrius. Kalbėjo Rastenis, Laukaitis ir Žiuriene iš Clevelando.

Kadangi tą dieną pasitaikė oras labai blogas ir lietingas, tai publikos į prakalbas atsilanke neperdaugiausiai, tačiau prakalbos skaitomas pavykusioms.

Pirmiausia Dainos choras, visai publikai sustojus, sugiedojo Amerikos ir Lietuvos Himnus. Po to pirmininkas P.P. Jaras po trumpos išanginės kalbos, perstatė pirmą kalbėtojum adv. N. Rastinį, Marylando seimelio narį, kuris pasakė išpuodingą prakalbą apie Lietuvą ir jos sunkią dabartinę padėtį. Dručiai nupeikė komunistuojančius lietuvius, kurie iš kailio neriasi, kad tik Lietuva pasiliktu po komunistiną Rusiją, kur Lietuvai ir lietuvių tautai graso prazūtis. Kvietė visus lietuvius, be skirtumo pažvalgy, pagelbėti visais galimais būdais Lietuvai atgauti laisvę ir nepriklausomybę.

Po Rastenio kalbos, buvo renkamos aukos.

Antras kalbėjo, buvęs teisėjas V.F. Laukaitis, temoje: milijonas parasų ir penkių milijonų karo bonų vėjus, kuri dabar veda L.V.S., pagal Amerikos lietuvių seimo tarimą. Jis nurodė kokią svarbą turi Lietuvai tas milijonas parasų ir penkių milijonų karo bonų išpirkimas. Kvietė visus padėti į šalį politines pažvalgas ir prisidėti prie to kilnaus darbo perkant karo bonus ir renkant parasus.

Pirm perstatant kalbėtoja p. Žiuriene (Šliupaite), pirmininkas padarė trumpą peržvalgą ausrininko Dr. J. Sliupo ilgamete darbuote dėl Lietuvos. Paprašo publikos atsistoti ir pagerbti tą ilgametį Lietuvos kareivį, apie kurį šiandiena nėra žinių, kur jis yra ir ar gyvas, ką publika ir padarė.

Paskutinioji kalbėtoja ir buvo Ypolija Žiurienė (Šliupaitė). Ponia Žiurienė pasakė išpuodingą kalbą apie Lietuvą, kurioje išgyveno ilgus metus ir išauklejo pavyzdinę šeimą. Ji vaizdžiai nupiešė apie Lietuvą pirm rusų okupacijos ir faktais nurodinėjo, kokią didelę tautinę ir kultūrinę pažangą darė, kuria rusų komunistai ateję viską sugriovė. Sakė, kad pirmomis okupacijos dienomis rusų, kaip tarakonų buvo pilna Lietuva. Kaip buvo panaikinta policija ir jos vieton surinko jaunos vaikėzus, daugumoje žydukus be uniformų ir tik su raudonais raiščiais ant rankovių, kurie varinėjo Kauno gatvėmis suareštuotus Lietuvos policininkus ir kariuomenininkus. Kai su durtyvų pagalba varė žmones balsuoti, o po balsavimo darė areštus, istremimus ir susaudymus, ką daugiausiai darė naktimis.

Ponia Žiurienė, pati pergyveno žiaurią rusų okupaciją ir savo akimis matė tą visą komunistų barbariskumą iš kur jai pavyko slapta pabėgti ir laimingai pasiekti šią jos gimtinę šalį ir pasakyti Amerikos lietuviams, koku baisiu ir negirdetu žiaurumu, komunistai pavergė Lietuvą.

Aukų per prakalbas Lietuvos reikalams surinkta \$117.50.
Bonių parduota už \$ 21,800.

Po prakalbų, tą patį vakarą, kuomet viešnia jau buvo išvykusi į Washingtoną pas dukterį, per trumpu bangų radiją, buvo nugirsta buvusio konsulo Kalvaičio kalba, kad Dr. J. Šliupas dar tebėra gyvas ir gyvena Palangoje ir kad kalbės per radio balandžio 30 d. 7 val. vak. Ta žinia visus baltimarietis, kurie pazino ausrininką Dr. Šliupą, labai nudžiugino.

- P.P. Jaras -

Ž I N I O S I Š V A K A R Ų K A N A D O S

Praeita žiema buvo visai švelni. Sniego buvo visai mažai - kaip tik gavome pameginti rogemis pasivazineti.

Laikas bėga taip greitai, kad nei nejunti, kaip metai apsi-verčia, čia rodomi buvo tik ruduo, o jau žiurėk pavasaris ir vėl kniski žemę jeskodamas maisto sau ir kitiems, juk siais laikais milijonai alkanų laukia duonos kasnio. Man prisimena buvusis karas ir vokiečių nelaisvė: pas alkanus žmones kitos kalbos ir negirdėsi, kaip tik duona - duona grinių rugių. (Tais laikais vokiečiai gamindavo duoną, kurioje būdavo primaisyta medžio piuvenų, kuri turėjo baisiai prastą skonį.)

O kiek milijonų vargšų dabar vokiečių nelaisvėje laukia duonos?

- - - - -

"Nepriklausomos Lietuvos" viena numerį pasiunčiau į Suvienuitą Valstijas savo draugui. Tarp kit ko, jisai raso: - "Aciu už kanadiečių laikraštį. Pirmą kartą jį matau - tai padorus laikrastelis, tik gaila, kad nespausdintoms raidėms. Parašyk ar ir dabar eina, nes ir aš užsiprenumeruočiau ir šį bei tą parašyčiau".

Aciu Jonai už pagyrimą. Mums labai bus malonu Tavo raštai matyti mūsų spaudoje!

- - - - -

Kovo mėnesi 19 d., teko debatuoti su Winipego "tavorščiais" Lietuvos klausimu. Mano oponentu buvo J. Radževičius. Žmonių prisirinko pusėtinai, kaip su lyg kitų vinipegiečių parengimu, tai jie sako buvo labai daug. Nors būdami skirtingų nuomonių su Radzevičium, vienok patiekta dienotvarkę išnagrinęjom nuosekliai, be jokių asmeniskų užgauliojimų, kaip is vienos, tai is antros pusės. Klausytojai būdami ivairių nuomonių, užsilaike labai rimtai ir kulturingai, už ką aš tariau didelį aciū.

"Liaudies Balse" Nr. 652, Winipego Kurpius, piešia viską aukštytyn kojom, išvadindamas mane ir kitus smetonaciais. Buk aš agitaves už smetonaciską Lietuvą, o istikrujū aš smerkiaiu Smetonos režimą ir lyginau prie Hitlerio ir Stalino, nes fasistiniai ar komunistiniai šasai yra vienodai nuodingi liaudies kūnui. Mano ir kitų padorių lietuvių tikslas yra: Laisva, Nepriklausoma Lietuva su demokratine santvarka.

Winipego Kurpiui, aš patarčiau taisyti ar lopiti kurpes, bet nerašineti niekų spaudoje. Aš nemanau, kad toks faktų kraipimas gali patikti ir jo vienminčiams.

Argi su tokiu žmogumi apsimoka, daug palemizuoti?

- - - - -

Minėtose diskusijose pasirodė, kad Winipego lietuvių tarpe yra gana daug sveikai galvojančių žmonių, kuriems savo Tėvynė arti prie širdies. Čia kaip tik yra vieta, kad būtų sutverta Kanados Lietuvių Tarybos Skyrius.

Taigi vyrai ir moteris nesnauskite! Pasirodikite esą tikri Lietuvos sūnus ir dukterys.

- - - - -

Retkarčiais apsilankant į Winipegą, tenka susipažinti vis su daugiau lietuvių. Pasirodo, kad čionai jau nuo senų laikų yra gyvenančių lietuvių ir lietuviškoj dvasioj stovi daug geriau už nekuriuos vėliau suvaziavusius. Pavyzdį galima duoti iš P. Jauniškių šeimos. Užaugino tris dukteris ir sūnų iš kurių jau dvi vedė su rimtais lietuviais. Jauniausioji dukterė baigė slaugės mokslą ir dirba prie operacijų į New York ligoninė. Jų sūnus yra baigęs daktaro mokslą ir tarnauja karuomenėje Anglijoje. Jis nesigėdina apsilankyti tenais lietuvių organizacijų ir pavienių lietuvių Londone ir kitose vietose. Visa seima gražiai kalba, skaito ir rašo lietuviškai. Nors tėveliai yra savamoksliai, bet sugebėjo įskiepti savo vaikams lietuvišką dvasią.

Tai verta pagirimo Jauniškių šeima, kuri yra tikras pavyzdys kitoms seimoms, kurie patys nemoka anglų kalbos, o su savo vaikais jau nebesusikalba lietuviškai.

Urbonų šeima, taip jau gi yra seni Winipego gyventojai, kurių meilė savo tėvynei nėra užgesusi. Šios dvi šeimos, rodos skaito ir "Nepr. Lietuvą"

S T E I G I A M O J O S E I M O S U K A K T U V Ė S

Gegužės mėnesio 15 diena, sukanka 24 metai, kaip susirinko Lietuvos Steigiamasis Seimas. Rodos buvo taip neseniai, bet ir vėl neturime Lietuvos, kaip nepriklausomos valstybės.

Kiek buvo džiaugsmo tą dieną viso pasaulio lietuviams, kas gal pasakyti? Šimtmečiais pavergta Tėvyne, kelesis iš letargo miego, kurią buvo numarinę jos žiaurieji kaimynai. Kiek gyvasčių padėta, kiek kancijų prikentėta istremime, kalejimuose, paniekinime. Prisiminus anuos laikus siurpas sukrecia... iš kur istvermės buvo pas anų laikų lietuvius?

1920 m. gegužės 15 diena, renkami Steigiamojo Seimo atstovai. Kaunas papuostas = lietutis pamazu krinta, rodos noredamas nuplauti tą vargą, tą gedą, kuri vilko lietuvį iki tos dienos. Seimo rumuose atstovai skelbia pasauliui Laisvą atgimusią Lietuvos valstybę su demokratiniu santvarka.

Malonu prisiminti tuos laikus, bet skaudu matyti tikrovę, kad dabar neturime mūsų mylimos nepriklausomos Lietuvos. Nekurie Steigiamojo Seimo atstovai, šiandiena yra išzudyti rusų bei vokiečių, o dar kiti vargsta istremimo kalejimuose. Negi nuvaizduosi siame trumpame rasinyje tas kancias!

Broliai ir sesės lietuviai! Nors šiandiena Lietuvos padėtis sunki, bet būkime tikri, kad ji kelsis ir vėl iš karo gruvėsių ir vėl rinksis Steigiamasis Seimas tvarkyti mūsų tautos reikalus. Lietuvos sūnų pralietas kraujas įvairiuose pasaulio kampuose atneš laisvę mūsų Tėvynei.

Daugiau ištvermės, daugiau darbo!

- P. Liaukevičius. -

TORONTO

ŽINIOS

Balandžio mėn. 22 d. K.L.T. Toronto skyrius lietuvių parap. svetainėj, turėjo parengimą. Vakaro koncertinę programą ispile grupė menininkų atvykusių iš Montrealo. Parengimo vedėjas Toronto skyriaus vice pirmininkas L. Vektėris. Kalbėjo Nepr. Liet. žurnalo redaktorius Jonas Yla, kviesdamas visus bendradarbiauti prie žurnalo ir vaizdžiai nušviesdamas kokią naudą duoda išeivijoj, turint savo spaudą. Taipogi kalbėjo K.L.T. pirmininkas A. Navickas, savo patrijotinėj kalboj ragino visus dirbti vieningai dalei atva-davimo Tėvynės Lietuvos.

Garsus Montrealo artistas ir komikas, čia gimęs jaunuolis V. Kajackas su buvusiu irgi Montrealieciu jaunuoliu Pr. Brazauskū, kuris dabar apsigyveno Toronte, labai gražiai sudainavo šias dainas: Šlama šilko vejas, Ant kalno malūnelis, Oi gaila gailojaus. V. Kajackas solo dainavo: Atjok berneli vakare, Guodelis ir Mano gimtine. Paskiau V. Kajackas su redak. J. Yla sulošė dialogą, "Šalapatriai". Na, tai jau tiek prijuokino publika, kad nekurie nebegali juoktis, tik šonus susieme, sėdi išsižioję, o ašaros tik bėga iš akių.

Neapsakomai publika sužavėjo, tai Ruta Kilimonytė, kuri vos 9 metų amžiaus. Labai gražiai padainavo patrijotiškas ir komiškas dainas, kad kiekvieną privedė prie didžiausio susijaudinimo. Paskambino pianu kaip gambiausia pianistė. Paskiau persirengusi zuikio drabužiais, pasakė monologą ir paimitavo, kaip zuikis šokinėja. Labai juokingai imitavo artistą dainininką gestais, be balso. Ant galo paklause publikos: "Na ar ne puikiai padainavau"? Pašoko tap dance, labai profesionaliai. Prie užbaigos parodė savo akrobatiškus išsilavinimus. Na, tiesiog pasakius trūksta žodžių aprašymui ir išreiskimui garbės tai mūsų jaunuolei žvaigždei, už jos talentą ir neapsakomus gabumus. Rodos pats savo akims negali tikėti, kad mūsų brangi lietuvaitė galėtų taip sunkius ir svarbius veiksmus atlikti, kurių lietuvių tarpe ne tik Amerikos kontinente net ir Lietuvoj neteko matyt. O kokia toji Rutele mandagi ir kaip dailiai moka elgtis su suaugusiais, kaip tikra senė. Tai didžiausia garbė priklauso pp. Kilimoniams už taip gražiai ir patrijotiškoj dvasioj auklėjamos dukrelės. Vakaro vedėjas pakvietė į sceną ponią Kilimonienę, kaip išreiskimui nuo publikos viesos garbės ir padėkos. Ponia Kilimonienė labai dėkojo visiems ir pasizadėjo kitą sykį vėl su dukrele atvažiuoti į Torontą ir dar idomesnių veiksmų parodyti. Tuo pačiu laiku, Rutai Kilimonytei buvo įteikta puokštė gyvų rozių, kurias įteikė irgi buvusioji Montrealietė Aldona Pundziute, taipogi nepaprastai gabi artistė.

Visai koncertinei programai, skambino pianu, labai simpatiška ir gabi pianistė Montrealietė panele N. Jakubauskaite. Taipogi buvo viesnia panele Alb. Šimkiute Montrealietė, p. Jakubauskaites drauge, ir ponia Jasiuniene Pr. Brazausko motina.

Sekmadieny, po pamaldų parapijos svetainėj buvo suruošti pietus Montrealiečių pagerbimui. Parapijos klebonui atkalbejus maldą ir visiems skaniai užkandžiaujant V. Kajakas vardu Montrealiečių, visiems išreiskė nuosirdžią padėką, už taip iškilmingai suruostas vaises ir pasizadėjo vėl atvažiuoti su visa grupe į Torontą. V. Kajakui pirmininkaujant, buvo paprašyti torontiečiai tarti kelius zodzius. Kalbėjo St. Balciunas, Pr. Motiejunas, E. Narušis, Jakubynas, Pr. Brazauskas (Ausros choro pirmininkas) Redak. J. Yla ir Tarybos pirm. A. Navickas. Rutele Kilimonytė dar padainavo. Vardu šių vaisių rengėju kalbėjo: O. Kalinauskiene ir E. Matjosaitiene, taipogi minėtos moterys įteikė po dovanele R. Kilimonytei ir torontietėms jaunuolėms: Vandai Jarašunaitėi ir Janinai Grunskytei, kuriuo visuomet uoliai pasidarbuoja prie Tarybos parengimų. Ant galo tare parapijos klebonas kun. V. McGivney primindamas, kad per tvirtą tikejimą, vienybę ir maldą Dangiskasis Tėvas suteiks mums prašomų malonių.

Balandžio mėn. 27 d. Sv. Mykolo Katedro, Zuzana Grubevičiūtė su Leopoldu Hope priėmė moterystės sakramentą. Zuzana yra dukte stambaus lietuvių biznieriaus Juozo ir Agnes Grubevičių. Zuzana yra gera dailininkė, dar ir šiandien lietuvių baznyčioj ant altoriaus yra jos pieštas paveikslas. Labai sumani dora mergaitė ir gera patrijote Lietuvos.

Vestuvių iškilnė tęsėsi per penkias dienas p.p. Grubevičių naujai pastatytuose namuose. Žmonių sukviesta buvo labai dau, nes p.p. Grubevičiai turi daug gerų draugų. Jie yra labai gerbiami, ne tik lietuvių ir net svetimtaucių. Linkiu jaunavedžiams ilgiausių metų ir gerų pasekmių!

Su Balandžio mėn. užsibaigė vasaros sezonui lietuvių kalbos parapijinė mokykla, kuri veikė be pertraukos nuo Spalių mėn. 19 d. 1943 m. Pamokoms pasibaigus, mokyklos vedėjas St. Balčiūnas tarė vaikučiams atsisveikinimo žodį; linkėdamas daug laimės, myleti Dievą, būti gerais lietuviais, klausyti ir gerbti savo tėvelius ir vyresnius ir neikuome nepamiršti tėvelių gimtos lietuvių kalbos.

Gegužės mėn. 6 d. lietuvių biznieriui Juozui ir Agnei Grubevičiams (jiems nežinant) jų namuose Toronto lietuviai surengė surprizo vaises, 25 metų jų vedybinių sukaktuvėms paminėti. Buvo įteiktos tam pritaikintos brangios sidabrinės dovanos. P.p. Grubevičiai buvo labai susijaudinę už taip netikėtai jiems surengtas vaises ir įteiktas dovanas. Visiems atsilankiusiems, labai širdingai dėkojo. Ponai Grubevičiai yra daug užsipelnę ir pasidarbavę lietuvių parapijaj, organizacijoms ir pavieniams asmenims. Nei kuomet nėra atsisakę paaukoti, kas tik prašė ir jeigu paaukvoja, tai ko stambiausiai ar pinigais ar maistu. Ponai Grubevičiai yra verti dar didesnes pagarbos ir dar didesnio surengimo surprizo balių bei dovanų.

Linkėju p.p. Grubevičiams laimingo gyvenimo ir geros sveikatos ir kad laimingai sulauktumet auksinės vedybų sukaktuves.

Per visą didžiąją savaitę iki Velykų pirmadienio lietuvių bažnyčioj kun. J. Kidykai, S.J. laike rekolekcijas. Žmonės gausiai lankosi rytais ir vakarais ejo prie sakramentų. Visi dziaugesi turėję gerą pamokslininką. Už suteiktas mums Dievo malones be galo esame dėkingi Tėvui Kidykui.

Velykų sekmadieny bažnyčia buvo pilna. Nors buvo parūpinta daugiau kėdžių, bet visiems neužteko. Tai istorinis atsitikimas, kad tokia minia susirinko. O kaip gražus buvo vaizdas sv. Misių metu, kai visi ejo prie Dievo stalo priimti sv. Komuniją!

Tėvas Kidykas suorganizavo Maldos Apaštalavimo skyrių iš vyrų ir moterų. Daug žmonių pasizadėjo prisidėti prie bendros maldos su Amerikos lietuviais iki vasario 16 d. už laisvą Lietuvą.

Misijonierius aplankė lietuvių kalbos parapijinę mokyklą ir anglų kalbos mokyklą, kuriose mokosi lietuvių vaikučiai. Aplankė ligonius. Atvežė nemažai maldaknygių "Didysis Ramybės Šaltinis", kurios visos buvo išparduotos.

Mūsų klebonas be galo dėkingas Tėvui Kidykui. Visuomet jį prisimena, ypač pamoksluose ir prašo žmonių pasimelsti už jį.

Kunigui J. Prunskiui nuoširdžiai dėkojame už rekomendaciją.

- - - - -

Parapijos jaunimo pirmininkas Simas Bonikis sugrįžo iš atostogų gerai sustiprėjęs. Rengiasi saukti jaunimo susirinkimą ir suorganizuoti tvirtą Vycių kuopą.

- - - - -

Balandžio 15 d. lietuvių kalbos mokyklos naudai buvo suruoštas koncertas. Publikos atsilankė nemažai. Du veikalai suvaidino suaugusieji ir jaunuoliai: mokyklos komiteto pirm. P. Jarašunas, O. Kalinauskienė, Vanda Jarašunaitė, P. Užbalis, St. Matjosaitis, J. Baniulis, ir St. Balčiūnas, Sufleriu buvo komiteto sekr. S. Pundziene. Abu veikalai puikiai išėjo visais atžvilgiais.

Vaikučiai vaidino "Velykų Bobutę", dviejų veiksmų pasaką. Tiesiog meniskai, labai gerai vaidino ir dainavo. Štai mūsų naujos kartos busimieji menininkai: Velerija Jarašiunaitė, Jonas Grunkis, Elma Beinorytė, Algirdas Užemeckas, Aliutė Račkauskaitė, Aldona Pundžiūtė, Vlado Grunskytė, Izabelė Grubevičiūtė. Labai gražiai eilutes pasakė Al. Pundziute ir Vytautas Jarašunas, kuris tik trečias mėnuo lanko lietuvių mokyklą. Kaip tėvas, P. Jarašunas, abi dukrelės, taip ir sūnus turi igimtus artistiskus gabumus. Dar nei vieno vakaro nebuvo suruošta, kad kas nors nedalyvautų iš Jarašiūnų šeimos scenoje.

Vakaro programą pranešė M. Dervinis. Prie kasos dirbo Pr. Lastauskas, prie minkštų gerimų - Alf. Pundzius.

Labai idomia prakalbą pasakė kun. V. McGivney, ragindamas visus leisti vaikučius į lietuvišką mokyklą, kad neužmirštu savo gimtos lietuvių kalbos. Sakė "Štai, žiūrekit, kai vaikučiai yra gražiai išlavinti, kaip mums visiems malonu yra pasidžiaugti ir pasigerėti jų darbo vaisiais".

Lietuvos konsulas G.L.P. Grant-Suttie prisiuntė telegramą iš kito miesto, linkėdamas mokyklai ir visiems daug laimės. Labai atsiprašė ir apgailėstavo, kad negalėjo dalyvauti koncerte, nes buvo užimtas.

- - - - -

Toronto arkivyskupas J. C. McGuigan per savo ganytojiškus laiškus į visas savo diecezijos parapijas, taipogi ir per radiją, į visus geros valios žmones, nurodė dideli trūkuma katalikiškų aukštųjų mokyklų. Katalikiskose mokyklose mokslo programa daug aukščiau ir tvarkingiau sutvarkyta, negu kitose mokyklose, todėl į katalikiškas mokyklas veržtė veržiasi ir nekatalikai mokiniai. Skubiai reikalinga sesių aukštųjų mokyklų Toronto vyskupijoje. Kadangi tokiam darbui reikia didelė suma pinigų, tad arkivyskupas atsisaukia į visus, prašydamas, kad laisvū noru iš širdies pasižadėtų per dvejis metus kas mėnuo nors po du doleriu paaukoti.

Ir štai kokie daviniai per vieną mėnesį: vien tik iš lietuvių parapijos surinko virš sesiu simtų dolerių, o iš visos diecezijos daugiau pusantro milijono dolerių. Tai tik per vieną mėnesį laiko. Du asmenys, kurių pavardės nebuvo skelbiamos, paaukojo 65,000 dol. Tokiam kilniam tikslui žmonės gausiai aukoja.

- - - - -

Ona ir Elegijus Narušiai šiomis dienomis susilaukė sūnaus. Sveikiname laimingus tėvus, o jaunam lietuviui linkime tvirtam augti.

- Koresp. -

NAUTAKURIS

Sukursiu rytojui aš sodybą gražią
Štai turiu jau pradžia:

Pastačiau namus, sodinu sodą,
Išarsiu raistus, pyrensiu pudymą,
Israusiu kelmus, užsesiu laukus
Javais - lyg zalia rasoda.

Ogi namas tas namas, kuri pastačiau
Daugel vargo mačiau.

Nieks nesuzinos, gal nieks nesupras
Tu mano vargų, tų visų sielvartų,
Darbo sunkaus ir prakaito upių...
Et, ką jau! vaikučiai tai ras.

-J.J.-

MONTREALO

ŽINIŲ

P U I K I V A K A R I E N Ė

Bal. 22 diena, bažnytinėje svetainėje, įvyko Kanados Lietuvių Sąjungos, pasekminga vakariene.

Svečių dalyvavo tiek, kad sąjungiečiai gal būt ir nesitikėjo tokios gausybės.

Vakariene visais atžvilgiais skaitoma pavykusi.

M O T I N O S D I E N O S M I N Ė J I M A S

Vytauto Kliubo chorai, tai yra suaugusiųjų choras vadovybėje A. Morkio ir mergaičių choras vadovybėje V. Kajacko, padedant menininkams suruose labai išpuodingą Motinos Dienos minėjimą, gegužės 7 diena, savoje svetainėje.

T A R Y B I E Č I Ų V A I Š Ė S

Gegužės 6 diena, "Citizen's Club" į Ville LaSalle, tarybiečiai turėjo labai malonų pažmonį. Nors publikos galejo būt kiek daugiau, bet tas nesudare kliucių labai smagiai laiką leisti apie simtinei dalyvių, kurie griežiant Vilimui ir Kazukauskui gražiai soko ir dainavo.

Nors stalai buvo apkrauti įvairiausiais valgiais, bet šio vakaro silkes, tai tikrai sužavėjo visus valgytojus, kurie negalejo atsigerėti tų "zuvelių" skoningų priruosimu.

Vilasalietės, tai tikrai puikios šeimininkės, kurioms galima tik tiek pasakyti, kad nepamirštu, ir kita syk to "recepto" dėl silkės priruosimo.

VYTAUTO KLIUBO CHORU GRAŽIOS SEZONO UZBAIGTUVĖS, kurios įvyko 20 diena gegužės.

Jaunujų "Birutės" choras, kuris taip gražiai per visą žiemos sezoną mokinasi lietuviškas dainas ir kurį suorganizavo ir mokina V. Kajackas, turėjo linksmą puotą per visą popietį.

Suaugusiųjų "Aido" choras, kuriam jau per keliata metų vadovauja Antanas Morkis ir kurio dėka šis choras iškilo į geriausį chorą Montreale, turėjo savo pabaigtuvių puotą vakare.

Per puotą, pirmininkas Vilkaitis pažymėjo, kad klubas stengsis ateinančiame sezone, kad šis choras aplankytu keliata Amerikos lietuvių kolonijų.

Svečių tarpe buvo ir gražiosios dainos "Šlama Šilko Vėjai" kompozitorius Žiziūnas ir daug kitų.

Choristų tarpe buvo nusiskundimų, kad klubo valdyba ir bordo direktoriai nepalankiai žiūri į chorą ir visai nedalyvauja klubo parengimuose.

NUSITRAUKĖ PAVEIKSLUS

21 gegužės, abu klubo chorai, Zuzanskio įstaigoje, nusitraukė paveikslus, kurie visuomet primins tą gražų būrelį ir tas gražias lietuviškas dainas.

VILLE LASALLE ŽINUTĖS

Prieš šešius metus, šioje Montrealo miesto kolonijoje, nebuvo nei vieno lietuvių gyventojų. Šiuo laiku jau 47 lietuviai turi nuosavus namus.

Kaip matyti, tai lietuviai myli šv. Laurino upės pakrantes ir Ville LaSalle ąžuolynus, kur K.L.T. kiekvienais metais rengia piknikus.

Šiais metais taip pat yra išrenduotas parkas visai vasarai ir kur įvyks piknikai toje pacioje vietoje t.y. gale pirmos ave.

Kviečiame visus atsilankyti, pakvepuoti grynu oru ir kartu paremti tikrą lietuvišką judėjimą, kuri dirba Kanados Lietuvių Taryba.

O. MATULIENĖ buvo sunkiai susirgusi. Ji lovoje sirgdama buvo apturėjusi liūdną žinią, kad jos sūnus, kuris tarnauja kariuomenėje buvo labai pavojingai susirgęs ir kurio gyvybė buvo pavojuje.

Šiuo laiku, motina ir taip pat sūnus jau pasveiko.

Linkime stiprios sveikates!

K. RASEVIČIUS buvo sunkiai susirgęs, dėl ko turėjo net į ligoninę keliatai dienų nuvykti.

Šiuo laiku jau sveikas ir sugrįžo į darbą.

KUPREVIČIAI pasistatė naują ir gražų namą, gražiausioje Ville LaSalle vietoje, prie pat upės pakrantės.

Linkime geriausio pasisekimo.

ŠKUDAI - K.L.T. nenuilstantieji veikėjai, be kurių rankos neišėjo nei vienas "Nėpr. Lietuvos" žurnalo numeris, statosi namus ant 5-tos ave.

Linkime namą išauginti be didelių rūpesčių!

VERTELKA ADOLFAS, ilga laiką išgyvenęs Montreale ir per paskutinius kelius metus, kaip gyvena Toronte, lankėsi porai savaičių, kad pamatyti ir susitikti savo draugus montrealiecius.

MAKSIMAVIČIUS LIUDAS, kuris yra laikęs restorano biznį, ruošiasi išvažiuoti, visai vasarai, ant tabako farmų.

NAGINIONIS, Vytauto klubo kasierius, nupirko gražų "pool room", nuo J. Harrison, ant Ontario ir LaSalle gatvių kampo.

RAUSČIŲ jaunoji šeima, per Motinos dieną, savo auklėtojai ir augintojai poniai Arlauskienei, prisiuntė gražų gelių bukietą.

Jų tėveliai jau 13 metų, kaip ilsisi žemelėje, kurie paliko visą neuzaugusią šeimą.

V E S T U V I Ų V A R P A I

JONAS JURKŠTAS su REGINA GUZEVIČIUTE 13 diena gegužio mėnesi, susituokė moterystės ryšiais.

Vestuvės įvyko lietuvių bažnyčioje.

JAMES BURKE su ONA ŠAKINSKIUTE susituokė birželio 3 d.

Vestuvės taip pat įvyko lietuvių bažnyčioje.

Jaunavežiams linkime puikiausio gyvenimo ir visokių laimių bei gerybių!

NEUŽILGO VESTUVIŲ VARPAI SKAMBĖS

- Pranui Jasučiiui su panele Elena Bandžiute, kurie sužieduotuvių puotą turėjo 14 geguzės.

- Vincui Tilepiui su panele R.A.F. Cozes, kurių vestuvės įvyks į St. Anselme baznyčia.

- Vincui Naujokui su ponia Kvietkauskiene, kurie vesis lietuvių bažnyčioje.

Linkime visiems ne tik linksmas vestuves turėti, bet ir laimingai po vestuvių gyventi.

G A R N I O D O V A N O S

- Leonas ir Albina Rugieniai susilaukė gražų sūnelį, kuri pakrikštijo: Leonardas - Pranciiskus vardais.

Ponai Rugieniai, nors iš prigimties yra montrealiečiai, bet paskutiniu laiku gyvena Toronte. Vienok Montrealas jiems yra gražus ir mielas, kad net savo pirmagimį sūnelį pasistenge čia atvesti ir pakrištyti.

Savo laiku L. Rugienius ir jo žmona Al. Paulauskiutė, buvo veiklus Vyt. klubo nariai - darbuotojai.

- Balius ir Sofija Klemkai, susilaukė gražios dukrelės, kuria pakrikstijo: Sofia - Diana vardais.

- Antanas ir Estelle Marcinkevičiai susilaukė gražios dukrelės, kuria pakrikstijo: Rachel - Denise vardais.

- Stef. ir Aldona (Dudoniutė) Kulzycky susilaukė sūnaus, kuri pakrikstijo: Leonardas - Antanas vardais.

- Antanas ir Ona Gačioniai susilaukė sūnaus, kuriam davė Jakubo vardą.

Visiems jauniems mūsų tautiečiams, linkime geriausios sveikatės ir kad užaugtumete stiprus ir laimingi.

I S P U D I N G A S M O T I N Ų P A G E R B I M A S

Gegužės 14 dieną, vyresniųjų ir jaunesniųjų merginų "Nekalto Prasidėjimo" draugijos, paminejo Motinos dieną.

Tas paminėjimas, buvo labai gražiai pradėtas 9-tą val. iš ryto lietuvių baznyčioje, kur buvo paskirta tam tikra vieta draugijos narėms ir jų motinėlems. Visos narės turėjo prisijungusios prie kruštinės po rozę ir visos narės ir jų mamytės priėmė sv. Sakramentą mišiu laike.

Po pamaldų, visos narės su savo motinomis susiėjo į svetainę, kur buvo suruosta iskilmingi pietūs. Pietų laike klebonas Bobinas ragino, kad kiekvienais metais taip gražiai būtų pagerbta mamytė ir kad daugiau mergaičių stotų į "Nekalto Prasidėjimo" draugiją, kuri pasizymi savo pavyzdingumu ir darbštumu.

Draugijos ilgametė pirmininkė p-lė E. Bandziutė, taip pat prabilo: "Brangios mamytės, esate mūsų Angelai Sargai nuo pat mūsų kūdikystės dienų. Tad teikiame Tamstoms didžiausią pagarbą. Gyvokite mūsų tarpe kuojilgiausius metus! Lėkite dar ilgai ilgai, kaip ta blizgancioji zvaigždė kuri mums rodo tiesos ir doros kelią!"

Baigiantis vaišėms, gerbiamoji p-lė Arlauskaitė irgi tarė žodį: "Motinos vardas mus lydi nuo lopsio iki grabo lentos. Žodis - Motina, visiems mums jis yra brangus ir šventas. Kas apsakis tuos vargus, rūpesčius, sielvartus kol mamytė mus išauklėjo? Kas suskaitis tas naktis jos nemiegotas, kurias ji prarimojo prie lopsio kudikio savo? Motinos dienoje, tebūna leista ir man įpinti savo gražius, nuosirdžiausius sveikinimus į garbingą dukterų vainiką, gerosioms, pavyzdingosioms, pasisventusioms, brangioms Motinėlems."

Beto p-lė Arlauskaitė pranešė, kad ilgametė pirmininkė p-lė mokitėja Bandziute pasiskyre šią dieną suzieduotuvėms, su garbingu ir labai maloniu bei intilegentisku vaikinu Pranu Jasuciu.

P-lė Bandžiutė ėjo šios draugijos pirmininkės pareigas per 15 metų.

Šiuo parengimu, visos motinos buvo labai patenkintos už ką labai dėkingos liko savo dukrelem už taip išpudingą ir gražų pagerbimą jų.

- Viesnia Motina -

ŽODIS IŠ REDAKCIJOS IR ADMINISTRACIJOS

Amerikos lietuvių, Lietuvai Vaduoti Sąjunga malonėjo mums prisiūsti "TIMELESS LITHUANIA".

"Nepr. Lietuvos" štabas ir visa K.L.T. yra širdingai dėkingi už taip įdomią ir brangią dovaną.

Taigi redakcijoje randasi dvi knygos "Timeless Lithuania".

Viena iš jų yra prisiuntęs dovanoms P.P. Jaras.

Ši knyga vertėtu kiekvienam lietuviui perskaityti ar išigyti, kur buvęs J.A.V. atstovas Dr. Norem Lietuvai, isdesto savo nuomenę apie nepriklausomą Lietuvą.

1 gegužės iš Toronto atėjo laiškas su \$97.00, kuri prisiunte Toronto skyriaus pirm. Kairys.

\$90.00 pelnas nuo parengimu, ir \$7.00 prenumeratai. Atsinaujino "N.L." sie: Pilkauskas \$2.00. Griskis, p-nia Skinulis, Stankus, N.B. ir naujas skaitytojas Zalidonis po \$1.00.

"N.L." štabas dėkuoja Toronto K.L.T. skyriui už neišpasakytai didelę paramą.

Firm. Kairiui širdingai ačiu už pasidarbavimą renkant prenumeras.

John C. Babush, mes esame jums labai dėkingi už jūsų korespondencijas. Dovanokite, kad nesuspejom sutalpinti į šią laidą.

Gerbiamasis! Malonėkite ir toliau rašynėti.

P. Liaukevičiui, mes esame begalo jums dėkingi už visas žinias. Apgailestaujame, kad jūsų sūnelis turėjo jus palikti. Bet jis sugrįs. Tikime pilnai, kad jis bus geras karys, taip kaip jų tėveliai yra darbštus ir geri žmones.

Kun. Klebonas Bobinas prašo visų Montrealo lietuvių, kad "Dievo Kūno" (Devintinėje) šventėje 11 diena birželio mėnesi per apvaikščiojimą-procesiją, dalyvautu kiek galint daugiau lietuvių.

Procesija prasidės tuoj po pamaldų, kur bus karių nešamos ne tik bažnytinės velevos bet ir Lietuvos Trispalvė.

Visi lietuviai, kurie nepriguli prie bažnytinių organizacijų, prašomi stoti gretomis paskui Lietuvos vėliavą.

BIRŽELIO 24 DIENA

Bažnytinėje svetainėje yra rengiama didelė

VAKARIENĖ

Kviečiama visus Montrealo Lietuvius dalyvauti.

Vakarienės tikslas yra rengiamas pažymėti 15 metų sukaktuves, kaip buvo išventintas į kunigus, dabartinis klebonas Kun. Bobinas.

PRADŽIA: 8:00 val. vak.

SVARBUS SUSIRINKIMAS

*** *** *** *** ***

Kuris įvyks Birželio 11 dieną, Ville LaSalle. Ave.
BANKNICKŲ namuose, 167-5 TH

Kviečiama visus dalyvauti, nes yra būtinai reikalingų ir visiems svarbių dalykų aptarti.

Prasidės ⁴.ta valanda po piet.

Kviečia K.L. Taryba.

KANADOS LIETUVIŲ TARYBA MONTREALE

Rengia

DIDELI METINI PIKNIKA

Kuriame bus minėjimas Lietuvos užgrobimas ir keturių metų sukaktuvės nuo to nemalonaus įvykio.

Šia proga, atvyksta iš Amerikos žymus kalbėtojas ir didelis visuomenės darbuotojas, kuris praneš apie dabartinį padėtį Lietuvos reikalų.

Piknikas įvyksta 25 diena birželio į Ville LaSalle parką, gale 1-mos ave.

Kviečiame visus dalyvauti.

K.L.T. Valdyba.

